

Mafên cihê kar li Australya

Mafên kar li Australya ji kê re hene?

Qanûnên cihê kar li Australya parastina karkerên ku cihê wan ê sereke yê kar li Australya ye yan karkerên ku ji aliyê karsazekî Australya ve kar dikin. Karker ne hewce ne ku hemwelatîyek an jî niştecihekî daîmî bin ku bi qanûnên cihê kar li Australya bêne parastin.

Xwediyên vîzeyê xwedîyê heman mafên bingeîn yên kar û parastinê ne, wekî hemû mirovên ku li Awistralyayê kar dikin. Peyman an jî peyman nikarin van heqan ji destê wan bigirin.

Ez dikarim ji bo alîkarîyê biçim ku?

Desteya Şikêyeta Edaleta Kar¹ (FWO) qanûnên cihê kar li Australya pêk tîne.

FWO amûrên serhêl ên alîkar hene ku hun dikarin diravdan û meaşên xwe kontrol bikin û hesabkerê meaş bikar bînin.² Hun dikarin demjimêrên xwe yên xebatê bi karanîna bi lez Tomarakirina Demjimêrên Min tomar bikin - Desteya Şikêyeta Edaleta Kar.³

Eger hun bi xem in ku kardêrê we ne adil e bi we re an jî guh nade qanûnên cihê kar li Australya, hun dikarin ji bo agahdarî, şîret an alîkarîyê bi FWO re bikevin têkiliyê. Hun dikarin telefonî 1313 94. bikin.

Her wiha hun dikarin ji rêxistinên din ên wekî alîkariya hiqûqî, navenda hiqûqê ya civakê an jî sendîkayekê alîkariya hiqûqî ya belaş bistînin.⁴

Vîzeyê min çi ye?

Kardêrê te nikare vîzeyê te tune bike heta ku şert û mercên vîzeyê birandibin. Tenê Wezareta Karên Hundir (Home Affairs), di nav de Hêza Sînor ya Australya (ABF), dikarin vîzeyê bidin, qebûl nekin an jî tune bikin.

Hukmeta Australya qanûnên ku ji bo parastina xwediyên vîzeyan yên ku kedxwariyê jiyan dikin pêşkêş kirine. Ev parastinên nû beşek ji Programa Bihêzkirina Parastina Raporkirinê ne.⁵

Heger hun xwedî vîzeyê demkî bi **destûra kar bin**, dibe ku hun ji programê guncaw bin.

Heger hun xwediyê vîzeyê demkî bin **bê destûra kar bin**, Wezareta Karên Navxweyî (Home Affairs) dê doza we li ser heqdesta xwe binirxîne.

Heger hun ji bo programê guncaw bin, Wezareta Karên Navxweyî **dê vîzeyê we betal neke** eger:

- We rewşa vîzeyê ya têkildarî kar binpêkir û
- Di navbera vîzeyê binpêkirina vîzeyê û kedxwariya kar de pêwendî heye û
- Bi şertê ku çend şertên din jî pêk bên.

Ji bo ku hun xwe bigihînin parastinên nû yên raporkirinê, divê hun:

- Berî agahdarkirina Karûbarên Navxweyî, mijara kedxwariya cihê kar we ji hêla saziyek hukûmetê ya beşdar an jî partiyek sêyemîn a pejirandî ve mor bike.⁶
- Diyar kir ku pêwendiya karxwariya cihê kar û binpêkirina merca vîzeyê, û
- Di pêşerojê de li gorî şertên vîzeyê tev bigerin.

Ji bo agahdarkirina Wezareta Karên Navxweyî li ser kedxwariya cihê kar, hun dikarin forma Daxwaza Bihêzkirina Pêvajoya Parastina Raporkirinê temam bikin.⁷

Mafên min yên cihê kar çi ne?

Li Australya qanûnên derbarê mafên te li kar hene, wek kêmtirîn mîqdara ku hun dikarin bibin (ji 1'ê Tîrmeha 2024 û pê ve meaşê herî kêr a neteweyî ya rojane ji bo karkerên tam demî û niv demî saetê 24.10 dolar e), maweya herî zêde ya ku hun dikarin kar bikin û çend caran divê navberê bidin.

Ev qanûn dikarin li cihên cur bi cur yên wekî rêzên kar⁸ an jî peymana karsaziyeke qeydkirî (wek peymana sazîyê),⁹ an jî peymaneka kar bihên dîtin.

Xwediyên vîzeyê xwedî heman maf û parastinên bingeîn in wek karkerên din ên Australya di bin Qanûna Edaleta Kar 2009 (Cth)¹⁰.

Di nav van de ev in:

- Diravdan û meaş - wek mînak di 1 Tîrmeha 2024 de meaşê herî kêr a neteweyî niha ji bo mezinên tam demî kar dikin xebatkarên tam demî û niv demî saetê 24.10 dolar e. Meaşên herî kêr a bi giştî salane tên nûkirin.
- Di hin rewşan de parastina ji kar derxistina bi neheqî ('ji kar avêtin' an jî) *

¹ <https://www.fairwork.gov.au/>

² <https://calculate.fairwork.gov.au/findyouraward>

³ <https://www.fairwork.gov.au/tools-and-resources/record-my-hours-app>

⁴ <https://www.fairwork.gov.au/tools-and-resources/other-workplace-relations-help/legal-help>

⁵ <https://immi.homeaffairs.gov.au/visas/working-in-australia/work-rights-and-exploitation/strengthening-reporting-protections-pilot>

⁶ <https://immi.homeaffairs.gov.au/visas/working-in-australia/work-rights-and-exploitation/strengthening-reporting-protections-pilot#content-index-3>

⁷ <https://immi.homeaffairs.gov.au/visas/working-in-australia/work-rights-and-exploitation/strengthening-reporting-protections-pilot/request-process-form>

⁸ <https://www.fairwork.gov.au/employment-conditions/awards>

⁹ <https://www.fairwork.gov.au/employment-conditions/agreements>

¹⁰ <https://www.legislation.gov.au/C2009A00028/latest/versions>

- Parastina ji cudakariyê (bi xerabî muamele kirin) ji bo bikaranîna mafeke cihê kar - wek mînak, dema ji ber nexweşî yan jî birîndariyê nekariye bixebite, yan jî gazinan bike an jî derbarê karkirina wan de lêpîrsînan bike.
- Parastina li destdirêjiya zayendî û zordariya li kar
- Parastina ji cudakariyê - ev yek, ji ber sedemên temen, seqetî, zayendî, nîjad, oryantasyona zayendî û baweriyê, xweparastina ji cihêkariya bêhiqûqî digire nava xwe.

*Heger hun difikirin ku hun bi neheqî yan jî bêhiqûqî ji kar hatine avêtin, Rêzik û îstîsna tîn bikaranînin. Divê hun derhal şîretan li ser vê yekê bibin.¹¹

Girîng e li gorî şertên vîzeyê xwe tev bigerin Eger xema we hebe ku hun şertên vîzeyê bi cih nînin, divê hun van bi karkerekî koçberiyê yê qeydkirî (RMA) an jî nûnerê hiqûqî re nîqaş bikin an jî bi Wezareta Karên Navxweyî re têkiliyê deynin.¹²

Lê belê, bêtir rewşa we ya koçberiyê, di bin qanûnên kar de maf û parastinên we hene. Di nav de rewşên li gorî Qanûna Koçberiyê heye dema we:

- şertê vîzeyê xwe binpê kiribe,
- Mafê karkirinê li Australya nîne di bin şert û mercên vîzeyê we de, yan
- Niha ti vîzeyê nagirin.

Nîşanên kedxwariya kar çi ne?

Tevgerên kedxwariyê di nav de hin rewşan wek karker neheqîyê li se kar jiyan dike.¹³ Ev yek bi cureyan nîşan dike, wekî:

- Gefan li betalkirina vîzeyê we dike.
- We bi zorê dixebitane.
- Saetên pir dirêj we dixebitîne.
- Meaşên kêmtir dide û perwerdeya bê pere bi we dike.
- Belgeya meaş nade
- Daxistinên neheq ên ji meaşan (ango ji bo cihê mayînê, perwerde, xwarin an jî veguhastinê), depozîto an jî şemayên 'paşveçûna pereyan'.¹⁴
- Wek mînak, newergirtina mafê cihê kar, destûra bi dirav ya nexweşî û salane an jî perên zêde ji bo teqîwdê (superannuation) jî di nav de ye.
- Pasaporta te ya ji aliyê kesekî din ve û girtin.
- Zextê dikan ku ji şertên vîzeyê we wêdetir bixebitin.
- Zextê dikan ji bo peran pêş de bidin an jî

'depozîtoyê' bidin ji karekî.

- Kardêr ji bo bacê need, meaş we bi dest dide we.
- Ji dêvla xebatkarekî wek peywirdarekî serbixwe bê tesnîfkirin.
- Di şert û mercên ne ewle de dixebitin.
- Kardêrê we maleke bi kalîteyê kêmtir dide we ji bo hun lê bijîn û heqê wê xanîyê bidin jî, ji we re.
- Destûr nayê dayîn ku ji cihê kar derkevin.
- Zextan dikan ku tevî yekîneyekê nebin.

Kedxwariya cihê kar, dema maf û peywîrên kar nehatin zanîn, an jî bi awayekî bêhemdî an jî bi zanebûnê ji aliyê karsazan ve nayên famkirin an jî li gorî wan tev digerin, pêk tê.

Şert û mercên vîzeyê çawa bandorê li mafên min ên cihê kar dikan?

Ji bo vîzeyê we ya Australya dibe ku şert û mercên tîkildarî karê ku hun dikarin bikin an jî nikarin bikin hebin. Karsazek dikare we bi awayekî maqûl bi rê ve bibe, an jî nexebite, çalakîyên ji ber van şertên vîzeyê. Bo nimûne, heger şert û mercên we yên vîzeyê tenê destûrê bidin ku hun di karekî dîyar de bixebitin, kardêrê we dikare we tenê di vî rolê de bixebitîne.

Nameya we ya dayîna vîzeyê, dê agahiyên der barê her şert û mercên ku ji bo vîzeyê we derbas dibin, bigire nava xwe. Bi awayekî din, hun dikarin hûrgilîyên vîzeyê xwe, tevî şertên vîzeyê xwe, bi navnîşana Mafê Vîzeyê Verastkirina ya li ser înterê: Lêpîrsîna xwediyê vîzeyê (immi.gov.au) (VEVO)¹⁵ li ser malpera Wezareta Karên Navxweyî kontrol bikin.

Heger we RMA an jî karkerekî qanûnî bi kar bînin, ew dikarin der barê şert û mercên vîzeyê we de rêberiyê jî bidin we.

Agahiyên berfirehtir

Xwedan vîza û koçberan - Desteya Şikêyeta Edeleta Kar¹⁶

Standardên Karbûnê yê Neteweyî (NES)¹⁷ heqdesta herî kêmtir a kar e ku ji bo piraniya karkeran derbas dibin.

Danezana Agahdariya Edeleta Kar (FWIS)¹⁸ di derbarê NES û heqdayînên kêmtirîn ên din de agahiyên dihevin. Divê FWIS ji aliyê kardêrên wan ve ji bo hemû xebatkaran nû bê peyda kirin.

¹¹ <https://www.legislation.gov.au/C2009A00028/latest/versions>

¹² <https://immi.homeaffairs.gov.au/visas/already-have-a-visa/check-visa-details-and-conditions/see-your-visa-conditions>

¹³ 'Kedxwarî' ji aliyê hevbeşa 271.1A ji Koda Sûcê-

<https://www.legislation.gov.au/C2004A04868/latest/text/2>

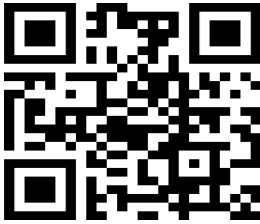
¹⁴ Hemû biryardêrî dê ne adil bin.

¹⁵ <https://online.immi.gov.au/evo/firstParty?actionType=query>

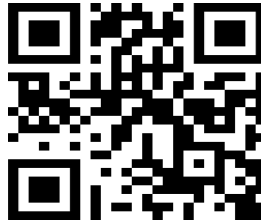
¹⁶ <https://www.fairwork.gov.au/find-help-for/visa-holders-migrants>

¹⁷ <https://www.fairwork.gov.au/employment-conditions/national-employment-standards>

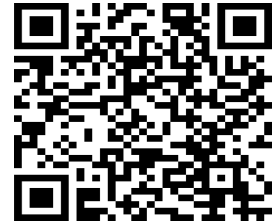
¹⁸ <https://www.fairwork.gov.au/employment-conditions/information-statements/fair-work-information-statement>

Desteya Şikêyeta Edaletê Kar

Desteya Şikêyeta Edaletê Kar

Saetên Min Tomar Bike

Ofîsa Bacê ya Australya

Programa Bihêzkirina Parastina
Raportkirinê

Programa Vîzeyê Edaletê ya cihê kar

Polîsa Federalî ya Australya

**Ev belge ji aliyê Wezareta Karên Navxayî ve hatiye çêkirin û ji bo belavkirina RMA tê armanckirin.
Ev belge, pêşnîyaza hiqûqî yan jî alîkarîya koçberîyê ya ji aliyê RMA ve pêk nayne.**